

INFORMATIEBLAD

De akkerdistel

Informatie voor bewoners van de provincie Noord-Holland

In dit informatieblad vindt u informatie over de akkerdistel (*Cirsium arvense*). U kunt hierin adviezen vinden over het beheer en de bestrijding van deze plant. Daarnaast leest u hoe u de verspreiding van de akkerdistel kunt melden.

De akkerdistel is een inheemse pioniersoort die tot wel 1,2 meter hoog kan worden. De plant heeft stekelige bladeren en paarse bloemen. De akkerdistel groeit het beste op open, zonnige plekken met vochtige en voedselrijke grond. Hij kan zowel op kleigrond als op zandgrond groeien, maar hij houdt het meest van grond met veel voedingsstoffen.

Ecologische waarde

De akkerdistel is belangrijk voor ecosystemen omdat hij veel dieren ondersteunt. De nectar uit de bloemen dient als voeding voor insecten zoals vlinders, bijen en zweefvliegen. Na de bloei maakt de akkerdistel zaadpluizen met oliehoudende zaden. Deze zaden zijn een voedselbron voor vogels zoals putters, groenlingen en ringmussen. De akkerdistel is ook een waardplant voor verschillende insecten. Dit betekent dat sommige insecten hun eitjes op de plant leggen en de larven zich voeden met de plant. Een voorbeeld hiervan is de distelvlinder.

Vanwege deze positieve eigenschappen is het belangrijk om het nut en de noodzaak van het bestrijden van de plant goed af te wegen.

Waarom kan de akkerdistel voor problemen zorgen?

De akkerdistel kan zich snel verspreiden en grote gebieden overnemen, vooral op verstoorde gronden. Dit betekent dat andere planten minder ruimte en voedingsstoffen hebben om te groeien. De akkerdistel concurreert dus ook met landbouwgewassen om water, licht en voedingsstoffen. Dit kan zorgen voor lagere

Afbeelding: De akkerdistel

opbrengsten op grasland of akkerland. Akkerdistels kunnen de efficiëntie van landbouwgronden dus verminderen en kunnen zorgen voor extra kosten voor bestrijding en beheer. Vee vindt hooi met veel akkerdistel minder lekker door de stekelige stengels en bladeren. Dit maakt het eten moeilijker en kan leiden tot minder voeropname.

Doordat de akkerdistel een hardnekkige plant is die zich snel en wijd kan verspreiden, is het moeilijk om hem te bestrijden. Een akkerdistel kan duizenden zaden per plant produceren. Deze zaden worden vooral door de wind verspreid maar landen meestal dicht bij de moederplant. Een klein deel van de zaden kan verder dan 50 meter van de moederplant terechtkomen. In de bodem kunnen de zaden meer dan 20 jaar overleven, waardoor nieuwe planten nog jaren later kunnen opkomen.

Naast zaadverspreiding verspreidt de akkerdistel zich ook via de wortels. De plant kan met worteluitlopers landbouwgrond binnendringen en nieuwe scheuten ontwikkelen die sterker zijn dan jonge gewassen. Hierdoor kan de akkerdistel grote gebieden bedekken en andere planten verdringen. Zelfs kleine stukjes wortel, vanaf 10 millimeter, kunnen nieuwe planten vormen.

Dit maakt mechanische bestrijding lastig, omdat grondbewerking vaak leidt tot het breken van wortels in kleinere stukken, die weer uitlopen en nieuwe planten vormen. Het vertrappen van het land door vee bevordert ook de groei van akkerdistels. De akkerdistel heeft vaak meerdere jaren en bewerkingen nodig voordat hij volledig verwijderd is.

Hoe kunt u voorkomen dat de akkerdistel zich vestigt?

Om te voorkomen dat de akkerdistel zich vestigt, zijn er enkele vuistregels. De plant kiemt alleen op door de zon verwarmde bodems op kale plekken, zoals braakliggende grond, gedroogde (sloot)bagger, bewerkte akkers en molshopen. In een dicht gewas of grasmat overleven de kiemplanten van de akkerdistel bijna nooit. Daarom wordt aanbevolen om maaisel niet langer dan een aantal dagen te laten liggen. Dit omdat het langer laten liggen van maaisel de bestaande vegetatie kan verstikken, en wanneer het maaisel dan weggehaald wordt kan het leiden tot kieming van akkerdistel, zeker wanneer de grond voedselrijk is.

Bescherming van de akkerdistel

De akkerdistel komt [algemeen voor in de provincie Noord-Holland](#) en heeft geen beschermde status. Er zijn echter wel gebieden met speciale regels, waar de planten niet zomaar bestreden mogen worden.

Binnen het [Natuurnetwerk Nederland \(NNN\)](#)¹ en [Natura 2000 gebieden](#)² is het beleid gericht op het beschermen en versterken van de natuur. Jakobskruiskruid wordt hier bij voorkeur alleen bestreden wanneer het nodig is voor het behoud van de biodiversiteit, of als de plant een bedreiging vormt voor beschermde soorten. Daarbij geldt dat activiteiten die negatieve effecten kunnen hebben op beschermde soorten of habitats vergunningplichtig zijn.

In [weidevogelleefgebieden](#)³ is bestrijding toegestaan, maar moet rekening gehouden worden met het broedseizoen om verstoring van de vogels te voorkomen.

Kies in deze gebieden bij voorkeur voor handmatige en plaatselijke bestrijding, en laat het perceel eerst controleren op nesten van weidevogels door bijvoorbeeld een agrarische natuurvereniging. Buiten het NNN, Natura-2000-gebieden en weidevogelleefgebieden zijn er ruimere mogelijkheden voor het bestrijden van jakobskruiskruid.

Wie is er verantwoordelijk voor de bestrijding?

De verantwoordelijkheid voor het bestrijden van de akkerdistel ligt bij verschillende partijen, afhankelijk van de locatie.

De provincie Noord-Holland heeft geen specifiek beleid voor de akkerdistel. Wel is er voor provinciale gronden die direct grenzen aan landbouwgrond afgesproken met gebiedsaannemers om de plant te bestrijden. Dit betekent dat zaadvorming van de akkerdistel moet worden voorkomen wanneer de plant binnen 50 meter van landbouwgrond groeit. Indien dit het geval is kunnen inwoners een melding doen bij het Servicepunt van de provincie Noord-Holland (zie onderaan dit informatieblad).

Op gronden die in eigendom zijn van een gemeente, kunnen de regels per gemeente verschillen. Kijk hiervoor op de website van de betreffende gemeente.

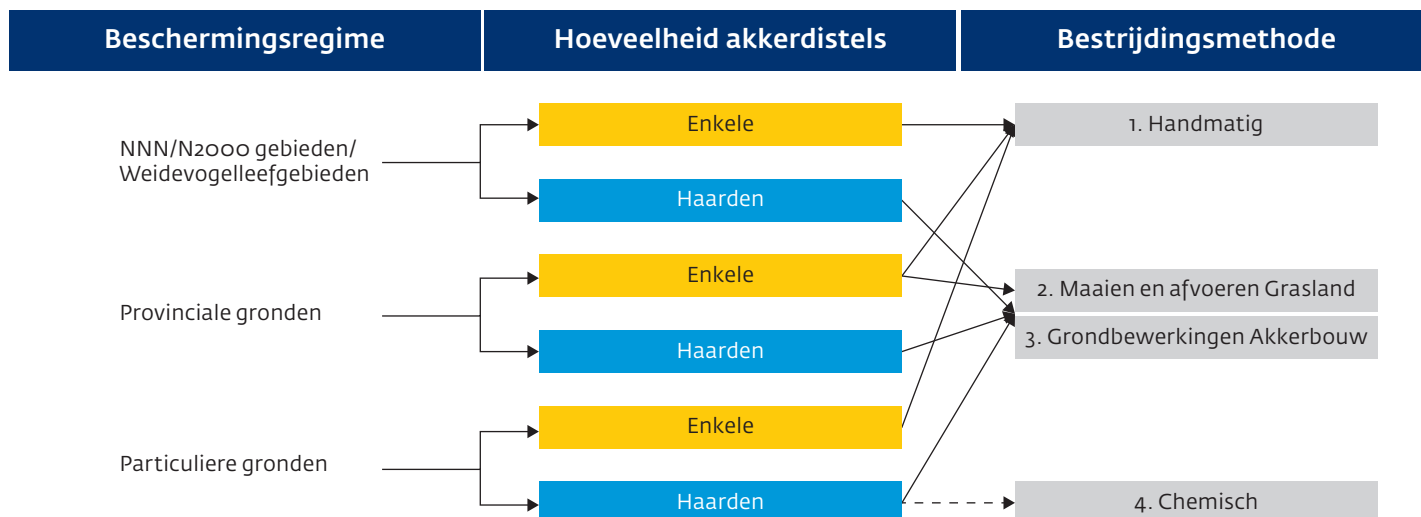
Hoe kunt u de akkerdistel het beste bestrijden?

Om te bepalen welke bestrijdingsmethode wordt aanbevolen, is het goed om naar het beschermingsregime en de hoeveelheid akkerdistels te kijken. Dit wordt in het onderstaande figuur afgebeeld. U kunt de beslisboom aflezen door links te starten bij het beschermingsregime, vervolgens te kijken naar de hoeveelheid akkerdistels en zodoende komt u bij een bestrijdingsmethode uit. Deze bestrijdingsmethoden worden onder het figuur verder toegelicht.

¹ Natuurnetwerk Nederland: Kaartlagen Referentiekaarten NNN OG.

² Natura 2000 gebieden: Kaartlagen Referentiekaarten Natura 2000.

³ Weidevogelleefgebieden: Kaartlagen Leefgebied Weidevogels.

Frequentie en tijdstip van bestrijding per optie

1. Handmatig

Het beste moment om akkerdistels met de hand uit te steken is in het vroege voorjaar, wanneer de planten nog jong en klein zijn. De wortels zijn dan nog niet diep en het is makkelijker om de hele plant, inclusief wortels, te verwijderen. Als er wortel(stukjes) in de grond achterblijven, kan de akkerdistel weer teruggroeien. In dit geval is het nodig om de plant dan nogmaals uit te steken.

2. Grondbewerkingen (Akkerbouw)

In de akkerbouw kan u akkerdistelhaarden bestrijden door de grond te bewerken. Dit werkt het beste als de wortels nog niet volgroeid zijn. Het gebruik van een pennenfrees wordt hiervoor aanbevolen omdat deze de wortels volledig los kan krijgen in de grond zodat hergroei traag verloopt en veel energie kost. Het is aanbevolen om deze grondbewerking te beginnen als de akkerdistels 6 bladeren hebben (mei-juni). Herhaal dit telkens als de akkerdistels weer 6 bladeren hebben. Let op, soms blijven er kleine worteldeeltjes achter, waardoor meerdere malen herhalen nodig kan zijn.

3. Maaien en afvoeren (Grasland)

Het is aangetoond dat herhaaldelijk maaien en afvoeren de beste manier is om akkerdistels te beheersen. De akkerdistel is het meest kwetsbaar voor maaien vlak voor de bloei, wanneer de bloemknoppen nog gesloten zijn. Deze methode werkt het best wanneer minimaal 3 keer per jaar gemaaid en afgevoerd wordt. De beste momenten om te maaien en af te voeren zijn (1) eind mei/begin juni, (2) midden juli en (3) eind augustus/begin september. Het is de verwachting dat de resultaten zichtbaar zijn na 1-2 jaar.

4. Chemisch

Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen is niet toegestaan op provinciale gronden die verpacht zijn en in

NNN- of Natura-2000-gebieden liggen. Verder geldt er op alle provinciale gronden die verpacht zijn een verbod op het gebruik van glyfosaat. Ook is het niet toegestaan om chemische bestrijdingsmiddelen te gebruiken op oevers en bermen die in provinciaal eigendom zijn. Op overige gronden heeft mechanische of handmatige bestrijding de voorkeur, vanwege de mogelijke negatieve effecten van chemische bestrijding op de bodem, flora, fauna en de natuur in het algemeen. Meer informatie over chemische bestrijding is te vinden op de [website van de Rijksoverheid](#).

Meldpunt

Inwoners kunnen een melding maken van akkerdistels langs provinciale wegen binnen 50 meter van landbouwgrond. Dit kan door telefonisch contact op te nemen of een e-mail te sturen naar het Servicepunt. Pacht u grond van de provincie Noord-Holland en heeft u een vraag over de akkerdistel? Neem dan contact op met uw huidige contactpersoon bij de provincie Noord-Holland. Telefoonnummer Servicepunt: 0800 0200 600 (gratis) E-mail Servicepunt: servicepunt@noord-holland.nl.

Meer informatie?

Meer informatie over de akkerdistel is te vinden op de [website van Flora van Nederland](#).

COLOFON

Informatieblad De akkerdistel is een uitgave van de provincie Noord-Holland.

Redactie: provincie Noord-Holland

Meer informatie: www.noord-holland.nl/verpachtingen.

DTP en drukwerk: The Creative Hub

Haarlem, februari 2025

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend.